

KLASSE!

GRATIS KRANT VAN ECHT PAPIER VOOR HET RECYCLEN VAN NUTTIGE IDEEËN EN PRAKTIJKEN

Nr 11 | 2011

Handel- en migratiecontrole

De EU en Noord-Afrika

De laatste maanden zijn historisch geweest. Het Midden Oosten, sinds 9/11 door het Westen afgeschilderd als cultureel stagnerend en fundamentalistisch bedreigend, is ontploft. En niet zoals dat in Europa verwacht werd. Er is een democratische revolutie gaande en de EU lijkt er niet helemaal blij mee te zijn...

★ KATRIN MCGAURAN

FOTO: ONBEKEND

Tegen Gadaffi in Libië

Om de officiële reactie van EU-lidstaten te begrijpen, moet men naar de lucratieve handelsstructuren tussen de EU en Noord-Afrika kijken. Deze werd door de EU en haar lidstaten binnen het Barcelona proces en het vrijhandelraamerk vormgegeven (zie kader pag. 2). De tweede belangrijke factor is de externalisering van het migratiebeleid van de EU in de regio. De kans is groot dat de EU de nodige maatregels zal treffen om haar kapitaalbelangen te waarborgen en de invloed in de regio te behouden. Vandaag betekent dat hypocriete verklaringen uitbrengen tegen Gaddafi, morgen misschien militaire interventie tegen de bevolking van Libië.

De relatie tussen Noord-Afrika en Europa – voornamelijk Italië, Duitsland, Frankrijk, en Groot-Brittannië – werd pas weer echt warm na de val van de muur. De koloniale mogendheden moesten lang hun imago's en economieën herstellen van de oorlog en daarop volgende dekolonisatie. De VS domineerde op het internationale toneel, en dus ook in de lucratieve Arabische oliemarkt. Vanaf 1989 begonnen staten – voortbouwend op Reagan en Thatcher's politiek van agressieve vrijhandel en privatisering – terug te keren naar hun eigenlijke functie: het waarborgen van nationale kapitaalbelangen. Europa begon zich weer als politiek-economisch machtsblok te positioneren, deze keer als politieke unie. Maar er waren nieuwe taken bij gekomen voor de mondiale machtscentra: het bestrijden van de vermeende bedreiging van onze welvaart en sociale orde door de migratie van arme mensen naar de industriële centra.

> Als de EU Gaddafi's geld bevriest heeft dat weinig te maken met respect voor mensenrechten in Libië

EUROMED: een nieuw begin voor de EU en Noord-Afrika

De EU merkte snel dat migratie niet aan de grenzen van Europa tegen te houden was maar dat dit al in het land van herkomst moest beginnen. Dankzij het drukmiddel ´handel en investeringen´ kon de EU de landen van herkomst overtuigen visaverplichtingen in te voeren, de grenzen militair te bewaken, hun burgers niet zo maar te laten afreizen en burgers uit andere landen in detentiecentra op te sluiten en zonodig dood te schieten of te laten verdrinken. Dit heet in EU-jargon de 'geïntegreerde aanpak' van migratie, of 'externa-

LEES VERDER OP PAGINA 2 ↘

Noam Chomsky, macht en media

★ MARTIN HULSING

Er zijn twee gebieden waarin Noam Chomsky zich heeft onderscheiden. Naast zijn baanbrekende werk als taalwetenschapper, heeft hij zich in de afgelopen vijftig jaar onophoudelijk beziggehouden met politiek, van sit-ins en demonstraties tot aan lezingen en debat. Zijn scherpe analyses, ondersteund door overvloedig bewijsmateriaal, gaan de hele wereld over en vormen al een halve eeuw een belangrijke intellectuele ondersteuning in de strijd tegen onrecht, onderdrukking en oorlog. In zijn essays en boeken toont hij wat overheden (in het bijzonder de Amerikaanse) en het economisch systeem aanrichten in de wereld. Al vanaf zijn eerste artikelen richt hij zich ook op de speciale rol die intellectuelen spelen in het uitoefenen van macht door het verhullen van de afschuwelijke gevolgen van oorlog, uitbuiting en vernietiging in mooie frases over vooruitgang, democratie en onvermijdelijkheid (The Responsibilty of Intellectuals, 1967).
Begin jaren '70 gaat hij samenwerken met Edward S. Herman. Al vanaf het begin worden de belangrijke lijnen in hun werk duidelijk. Wat richten de VS aan in de wereld, en hoe wordt daarover bericht in de media. Hun belangrijkste werk verschijnt in 1979: The Political Economy of Human Rights. In twee delen wordt op systematische wijze de door de VS geïnitieerde opkomst van dictaturen (met name in Latijns-Amerika, de eigen achtertuin) beschreven, hoe ze in stand worden gehouden en waarom. Daarnaast komt de verslaggeving in de media uitgebreid aan de orde.

LEES VERDER OP PAGINA 4 EN 5 ↘

Vervolg van pagina 1

De EU en Noord-Afrika

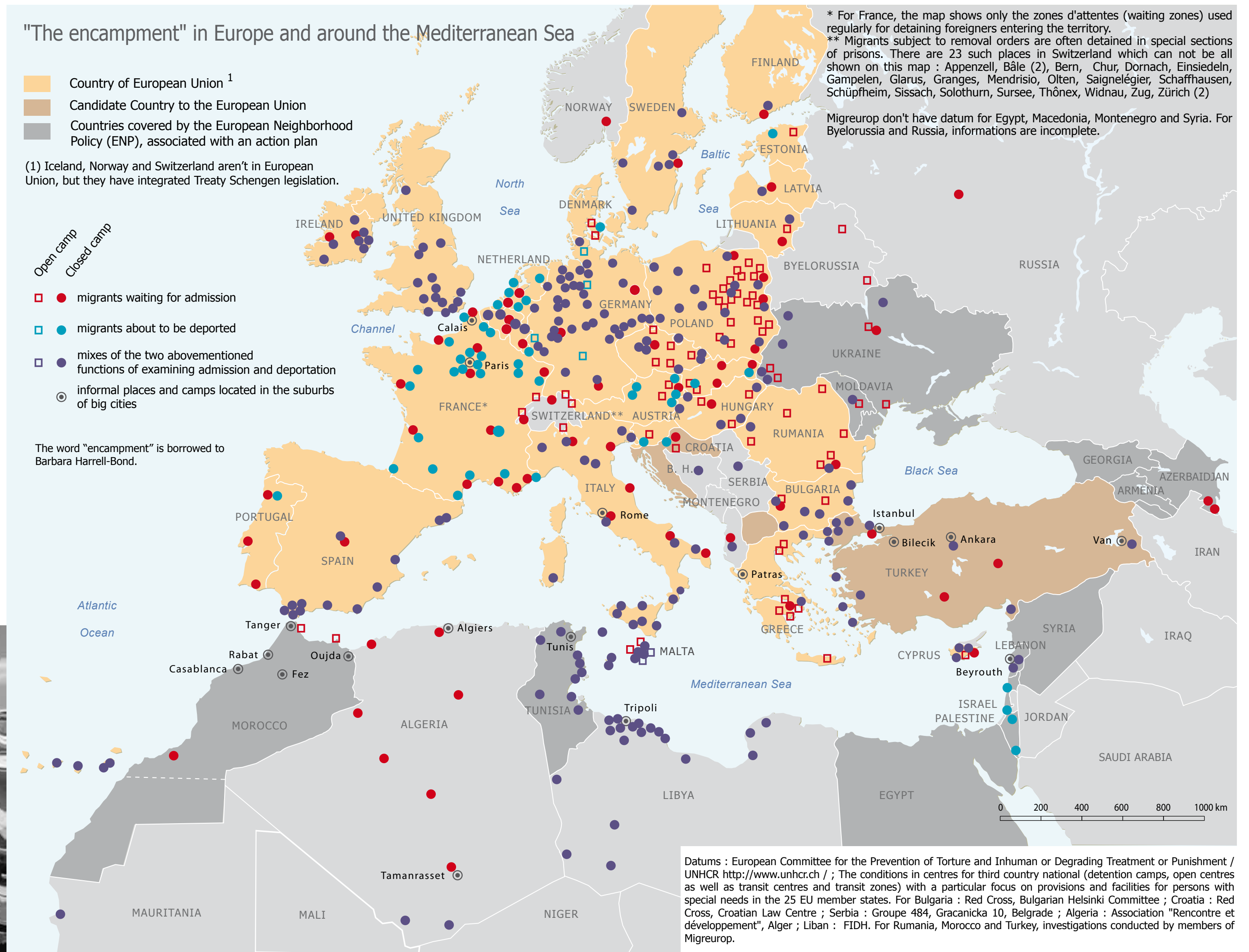
lisering'. In het geval van Noord-Afrika (en Oost Europa) gebeurde dit sinds 1995 in het zogenaamde Barcelona proces· dat de Euro-Mediterrane partnerschap opzette (EUROMED).

De Barcelona Declaratie van 1995 definieerde drie zuilen die het formele partnerschap tussen ondertekenende staten zou steunen. De eerste politiek en veiligheid, de tweede economisch en financieel en de derde sociaal-cultureel. De bekendste en zwaarst gefinancierde component is het creëren van een vrijhandelszone zussen de EU en Noord-Afrika die oorspronkelijk bedoeld was om in 2010 van kracht te worden.

Tien jaar na het begin van het Barcelona-proces waren de eerste resultaten van de externalisering van het migratiebeleid van de EU te zien in vorm van massadepor-

FOTO: PSICOLOGIACLINICA-FLICKR

Boten waarmee migranten Lampedusa bereikt hebben

Kaart: migreurop.org

taties door de Italiaanse staat van Afrikaanse migranten naar Libië. Sinds 2004 accepteert dat land teruggestuurde migranten niet alleen officieel maar sluit ze ook op en stuurt ze letterlijk de woestijn om te sterven. Het EU agentschap Frontex patrouilleert de Middellandse zee en biedt ondersteuning aan buurlanden om hetzelfde te doen. Al in 2004 had Italië 13 detentiecentra in Tunesië gefinancierd, 11 daarvan op formeel onbekende locaties. (zie migreurop.org voor alle details)

Handel met olie en migranten

Er is geen beter voorbeeld dan Libië om de verstrengeling te verduidelijken van economische belangen van EU-lidstaten met het Europese belang migratie uit Afrika tegen te houden. De Europese Raad van ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken besloot al in 2002, vóór de VN-sancties officieel opgeheven waren, onderhandelingen met Libië over 'gezamenlijk migratie-management' te starten. Ook werd toen besloten het terugsturen van migranten (readmission agreements of overnameovereenkomsten) in de toekomst in elke overeenkomst tussen de EU en derde landen op te nemen.

De verstrengeling van Europese economische belangen en migratiecontrole is duidelijk te zien in de relatie tussen Italië en Duitsland enerzijds en Libië anderzijds. Gaddafi begon midden jaren '90 de Libische oliemarkten te openen voor buitenlandse investeringen. Naast Rusland is Libië de meest belangrijke niet-Europese olieleverancier voor Duitsland, terwijl Duitsland na Italië de belangrijkste leverancier van goederen voor Libië is.

Tussen maart en oktober 2004, precies in de tijd dat de EU haar externalisering van EU migratiecontrole (in de vorm van het bouwen van een reeks detentiecentra in onder andere Libië en Tunesië) als 'Mediterrane oplossing' begon te implementeren, sloten Groot-Brittannië, Italië, Duitsland en Libië een hele reeks militaire en olie deals af. Shell kreeg een contract ter waarde van 165 miljoen euro om olie en gas in Libië te produceren. Berlusconi bezocht Libië liefst vier keer in 2004, onder andere om de 520-km lange Greenstream pijplijn te openen van het Italiaanse oliebedrijf ENI, dat 6.6 miljard investeerde om gas van het Libische Mellitah naar Sicilië te halen. Duitsland bleef niet achter.

Winst of democratie?

Omdat deze samenwerking voor Gaddafi enorm winstgevend was (zijn persoonlijk vermogen is op 60 miljard geschat), besloot hij in juli 2004 dat buitenlandse bedrijven in Libische staatsbedrijven mochten participeren. Deze maatregel werd door de Buitenland-ministers van de EU in datzelfde jaar beloond door de in 1992 en 1993 ingestelde VN-sancties officieel op te heffen. Zo werd de economische samenwerking met Libië ook politiek gererehabiliteerd.

Libië heeft de op acht na grootste oliereserves ter wereld. De sinds 2004 hernieuwde handelsrelaties zijn dan ook vooral aan de fors stijgende olie-import uit Libië naar Italië, Duitsland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Nederland te zien

De laatste maar zeker niet de minste verstrengeling tussen Libië en EU lidstaten is de rol van het financieel beheer van Gaddafi's rijkdom. De Volkskrant (23.2.2011) schetste de rol van Nederland hierin en concludeerde dat Gaddafi "zijn financiële imperium veiliggesteld heeft in Ridderkerk". Vanuit Nederland beheren 35 mensen het bedrijf Great Socialist Peoples Libyian Arab Jamahiriya, waaronder vier bedrijven vallen, onder andere de Libische staatsoliemaatschappij Tamoil (geregistreerd onder Oilinvest BV). Ook staat Verenex Energy in Ridderkerk geregistreerd, dat voor Gaddafi gas wint in Libië, Frankrijk en Canada.

Libië bezit ook grote hoeveelheden aandelen van Westerse bedrijven, zelfs 25 procent van een van de grootste banken van Italië, UniCredit. Het beleggingsvehikel van de overheid, de Libische Investeringsautoriteit (LIA) is naar schatting 50 miljard euro waard, hoewel "onduidelijk is wat er met de miljarden gebeurt en van wie ze zijn" (idem).

LEES VERDER OP PAGINA 3 →

Er is veel geld gepompt in het creëren van een vrijhandelszone tussen de EU en Noord-Afrika

Vrijhandelszone

Het Euro-Mediterranean Partnership (of Barcelona Process) werd in 1995 begonnen met een conferentie in Barcelona en het doel "De relaties met landen in de Mashriq en Magreb regio te versterken". Alle landen rond de Middellandse Zee, met uitzondering van Libië, werden lid samen met de EU-lidstaten. Omdat het vormen van regionale blokken niet genoeg opschoot, stelde de Europese Commissie in 2004 het Europees Nabuurschap Programma in, gericht op alle landen die aan de EU grenzen.[1] Daarmee konden 'bilaterale aktieplannen' op het gebied van economische samenwerking en migratiecontrole opgesteld worden met aangrenzende landen of gebieden

In 2008 werd het hele Middellandse Zee-gebied geformaliseerd in de Mediterrane Unie. Libie is in beide waarnemer, geen officieel lid. Het doel was oorspronkelijk er een echt apart statenblok van te maken maar dat is niet gebeurd.

Doel was oorspronkelijk ook om in 2010 een formele vrijhandelszone te hebben gecreëerd (Euro-Mediterranean Free Trade Area (EMFTA)), maar ook dat is niet gelukt. Bilateraal zijn er met veel landen wel vrijhandelsverdragen gesloten. In 2004 werd een collectief verdrag afgesloten (het verdrag van Agadir) met Jordanië, Tunesië, Egypte en Marokko met de uitgesproken bedoeling om dit uit te breiden naar de gehele regio, maar daarover wordt nog steeds onderhandeld. Onder andere het gebrek aan commitment van de EU om aan daadwerkelijke vrede in Palestina te werken, vormt een struikelblok. Het opkomen van democratische krachten in de regio zal het proces niet bepaald bevorderen Er bestaat immers veel weerzin tegen de invulling die de EU aan de vrijhandelsverdragen wil geven, die het openbreken van lokale markten en toegang voor Europese investeerders en privatiseringen wil afdwingen.[2]

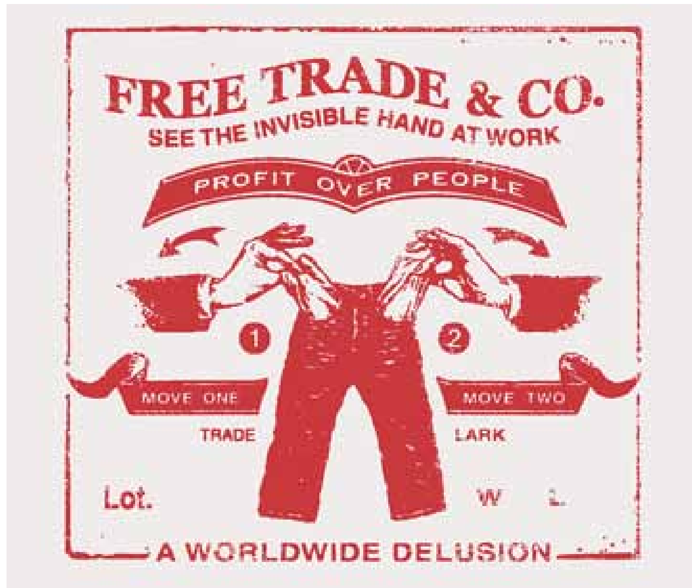
Crisis als shocktherapie deel 2

'Coup' in Europa?

Parlementen in de Europese lidstaten dreigen in belangrijke mate hun zeggenschap te verliezen op gebied van economisch en sociaal beleid als nieuwe voorstellen om de crisis aan te pakken worden aangenomen.

★ ROB BLEIJERVELD

Corporate Europe Observatory schreef een onderzoeksrapport ('Corporate EUtopia') over deze voorstellen die waarschijnlijk al in 2011 van kracht zullen worden. Het zal resulteren in verlies aan democratische verantwoording en van maatschappelijke invloed. Corporate EUtopia[1] bekijkt ook de rol van grote Europese ondernemingen bij het tot standkomen van deze economische agenda.
Volgens Corporate Europe Observatory kan er in 2011 een drastische koerswijziging optreden in de geschiedenis van de Europese Unie. In het nieuwe rapport legt ze uit dat de Europese Commissie en de Europese Raad de 'eurocrisis' misbruiken om meer macht naar zich toe te trekken over welvaartskwesties zoals sociale uitkeringen en lonen. Het voorstel dat nu op tafel ligt, gaat uit van een sociale en economische agenda op basis van ondernemersbelangen, een agenda die door een nieuwe technocratische procedure zeer moeilijk boven water is te krijgen, laat staan te beïnvloeden. De parlementen in de lidstaten zullen een groot deel van hun zeggenschap over het economische en sociale beleid verliezen.
Invoering van deze agenda betekent het van bovenaf opleggen van een 'stille revolutie'[2] zonder enig werkelijk debat of maatschappelijke deelname. De voorgestelde wijzigingen, waaronder een aantal regels over 'economisch beheer', worden verwelkomd door de belangrijkste Europese lobbygroepen voor ondernemers. Zij zien dat de eisen die ze steeds hebben gesteld hierin zijn opgenomen. Zoals een nieuwe procedure om "macro-economische onevenwichtigheden te corrigeren" die het mogelijk maakt om op Europees niveau te beslissen over loonniveau's en sociale dienstbudgetten in de afzonderlijke lidstaten.

Meer informatie:
www.globalinfo.nl/Achtergrond/crisibeleid-eu-is-coup.html)

Webnoten:
1 www.corporateeurope.org/system/files/files/article/Corporate_EUtopia_final.pdf
2 www.eui.eu/News/2010/06-07-Barroso.aspx

Vervolg van pagina 2

Hier zijn alleen de verstrengelingen van Gaddafi's geld geschetst. Min of meer hetzelfde kan gezegd worden van alle autoritaire regimes in het Midden Oosten.

Over lijken gaan
Zoals boven omschreven, werd de economische handel met het autoritaire en martelende regime van Libië in haar algemeenheid vormgegeven binnen het Barcelona proces en diens opvolgers. Het was altijd moeilijk voor de EU om officieel samenwerking met Libië aan te gaan, aangezien Gaddafi zo duidelijk mensenrechten schendt (hoewel Egypte's Mubarak of Tunesië's Ben Ali weinig onderdeden, met wie Frankrijk en de EU officiële partnerschappen hebben). In 2007/8 besloot de EU desondanks tot een raamwerkovereenkomst met Libië, In januari van dit jaar, maar een maand voor de opstand uitbrak, voorzag het Europees Parlement die overeenkomst van de voorwaarde dat Libië de veiligheid van migranten moet garanderen en de Vluchtelingenconventie van Geneve ondertekent. Op grond van de recente ontwikkelingen in Libië moest de EU deze plannen schrappen, maar het leven van vluchtelingen stond de samenwerking met Gaddafi nooit in de weg: Terwijl afgevaardigden van de Europese Commissie in juni 2010 op bezoek in Tripoli waren om de raamwerk-overeenkomst te bespreken, stuurde Libië de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de VN het land uit en sloot zijn kantoor.
CONCLUSIES:

De opstanden steunen – interventie voorkomen
Als de EU nu sancties eist en Gaddafi's geld dat in Europese banken en investeringen zit bevriest, is dat niet gemotiveerd door respect voor mensenrechten of de wens voor democratie in Libië. Het is nodig om de belangen van de EU, vooral de import van olie, te waarborgen. Daarom is het te verwachten dat de EU, in samenwerking met de VS, Libië zal binnenvallen zodra de pijplijnen en olievoorraden worden bedreigd. De interpretatie van een 'bedreiging' (de rechtmatige nationalisering van grondstof? De heronderhandeling of annulering van voor de Libische bevolking onvoordelige contracten met bedrijven?) is natuurlijk een politieke vraag, en de cruciale vraag de komende maanden. Het is te hopen dat het handelen van de EU en de VS door de media kritisch onderzocht wordt en de bevolking en het democratisch potentiaal van de opstanden in Libië en elders internationale steun krijgen, in de vorm van protesten tegen militaire interventies of andere vormen van solidariteit.

Noten websites kader:
1 http://ec.europa.eu/world/enp/policy_en.htm
2 http://www.bilaterals.org/spip.php?rubrique173)

Een langere versie van dit stuk met uitvoerige noten is te vinden op de website globalinfo.nl

ING en Rabobank investeren in Libische wapens

DEN HAAG, 23 FEBRUARI - ING en Robeco (Rabobank Groep) investeren nog altijd in bedrijven die in recente jaren wapens leverden aan Libië. Deze investeringen kwamen aan het licht in een gepubliceerd praktijkonderzoek van de Eerlijke Bankwijzer in 2009. Uit nieuw onderzoek blijkt vandaag dat beide banken deze investeringen nog niet van de hand hebben gedaan. De Libische autoriteiten zetten deze week op grote schaal wapens in tegen de burgerbevolking van Libië.

Uit het onderzoek, uitgevoerd door Profundo in opdracht van de Eerlijke Bankwijzer en IKV Pax Christi, 'Banken en wapens: de praktijk' van juli 2009, bleek dat ING zowel met eigen geld als met door de bank beheerde beleggingsfondsen investeerde in de Europese wapenbedrijven EADS, Finmec-canica1 en BAE Systems. Deze drie bedrijven zijn gezamenlijk eigenaar van het Franse bedrijf MBDA dat in augustus 2007 contracten ter waarde van 380 miljoen euro afsloot met Libië voor de levering van anti-tankraketten en een beveiligd communicatiesysteem. ING heeft in september 2009 weliswaar haar wapenbeleid aangescherpt maar uit nieuw onderzoek van Profundo blijkt dat ING Bank nog altijd een lening aan EADS heeft uitstaan en dat door ING Groep beheerde beleggingsfondsen in 2010 nog aandelen en obligaties van de genoemde drie bedrijven had. Ook Robeco heeft begin 2010 haar wapenbeleid aangescherpt, maar beleggingsfondsen van Robeco hebben nog altijd aandelen van EADS en BAE Systems in bezit.

• www.eerlijkebankwijzer.nl/actueel/nieuws/view/172)

KORT

Volg het nieuws uit Noord Afrika

Voor de actuele ontwikkelingen is er uiteraard Al Jazeera (met een speciale Engelstalige afdeling en vaak live http://english.aljazeera.net/) maar dat wisten jullie al. Op de website worden ook steeds prominenter linkse en feministische analyses van de ontwikkelingen geplaatst.
ZNet blijft de moeite van het volgen waard http://www.zcommunications.org/znet
Libcom heeft een aantal 'draden' waar lezers waardevolle berichten en links posten: http://libcom.org/
Steeds meer blogs uit het Midden Oosten proberen ook Engelstalig te berichten. Vind links hier:

Midden Oosten:
angryarab.blogspot.com
www.al-bab.com/arab/blogs.htm
www.arabmediasociety.com
aliabunimah.posterous.com
www.jadaliyya.com
www.gilad.co.uk/links-to-check-out
trnn.com

Nederland:
www.sargasso.nl
www.d4net.nl
www.palestina-komitee.nl/links
stanvanhoucke.blogspot.com
www.vrouweninhetzwart.nl
broekstukken.blogspot.com

Voedselprijzencrisis

Alles wijst erop dat we naar een nieuwe voedselcrisis toegaan, en de ontwikkelingen die in Tunesië begonnen, hadden daar al mee te maken. Door een combinatie van klimaateffecten, industrialisering van de landbouw, 'landgrab', biobrandstofteelt en speculatie met voedselgrondstoffen, stijgen de prijzen van basisvoedsel weer drastisch. Als de olieprijs ook omhoog blijft gaan zoals de laatste weken het geval is, betekent dat zeer slecht nieuws voor armen over de hele wereld. Paul Rogers legt in het stuk Tunesië en de wereld: wortels van de opstand. op globalinfo.nl uit hoe de verbanden werken
In de serie 'Real World Economics' bij CREA wordt op 22 maart een avond georganiseerd over de rol die specifiek speculatie speelt bij de prijsstijgingen en wat daar tegen ondernomen zou kunnen worden.
(20.00 uur, CREA Amsterdam www.crea.uva.nl)

Bezuinigingen? Niet bij mij

In Engeland en de VS wordt als reactie op de bezuinigingen gewezen naar multinationals die geen of nauwelijks belasting meer betalen. De te sluiten bibliotheek of kinderopvang wordt tijdens actiedagen in de vestiging van vodafone of Barclays Bank geopend. (www.globalinfo.nl/Nieuws/uncut-directe-actie-tegen-bezuinigingsbeleid.html). Doorbraak Arnhem Nijmegen is een vergelijkbare campagne in Nederland begonnen, onder de titel Waar zit Het (en geeft meteen het antwoord) www.waarzithet.nl

Vervolg van pagina 1

Noam Chomsky, macht en

Hoe de media onze verschrikkingen vergoelijken, minimaliseren of eenvoudigweg ver

In verschillende hoofdstukken worden de meest voor-de-hand-liggende trucs van de media geanalyseerd. In artikelen met titels als 'Media Self-Censorship: Or Why Two Sovjet Dissidents are Worth More Than 20,000 Tormented Latins' wordt getoond hoe de media onze verschrikkingen vergoelijken, minimaliseren of eenvoudigweg verhullen.

Massamedia

Eind jaren tachtig schrijven Herman en Chomsky hun standaardwerk over de media – Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media (1988) – waarin zij hun propagandamodel uiteenzetten. Door middel van dit model trachten zij te verklaren hoe het mogelijk is dat in Westerse landen, waar journalisten een grote mate van vrijheid hebben om de waarheid te vertellen, de media toch voornamelijk fungeren als spreekbuis voor de gevestigde orde. Het propagandamodel bestaat uit vijf filters die een dusdanige beperkende invloed hebben op de productie van nieuws, achtergronden en opinies, dat het uiteindelijke eindproduct de overtuigingen en ideeën van de elite propageert, die daardoor hun gang kunnen gaan zonder al te veel lastig te worden gevallen met vervelende vragen en feiten. De vijf filters van het Propagandamodel zijn: eigendom, advertenties, nieuwsbronnen, flak en ideologie. Het standaardidee over de media is dat ze vrij en onafhankelijk, lastig en tegendraads zijn, dat ze zich overal mee bemoeien en de autoriteiten het vuur na aan de schenen leggen. De reden daarvoor is dat wij 'de burgers' in een democratie het recht hebben te weten wat er gebeurt, omdat wij alleen op die manier op zinnige wijze invloed kunnen doen gelden op het politieke proces. Voor de meeste mensen is dit vanzelfsprekend. Hiertegenover plaatsen Chomsky en Herman het idee dat de media een kijk op de wereld geven die in overeenstemming is met, en ter promotie van, de economische, sociale en politieke belangen van de elite, die ook in belangrijke mate de economie en overheid domineren. De media doen dit door het kiezen en afbakenen van onderwerpen, het wegfilteren van vervelende feiten, het selectief benadrukken, het manipuleren van verontwaardiging, etcetera.

> "Wàt het beleid ook is, we doen het met de beste bedoelingen. Het gaat nooit om olie, geld of macht"

Noam Chomsky tekent boeken in de Mutualité in Parijs op 29 mei 2010.

Verschil binnen grenzen

Dit betekent overigens niet dat de media altijd de standpunten van de regering onderschrijven. De elite bestaat uit verschillende machtsblokken die het overheidsbeleid beïnvloeden; hun onderlinge strijd is ook terug te vinden in de media. Sommige groepen binnen de elite verwachten bijvoorbeeld een aardige boterham te verdienen aan de ontwikkeling en aankoop van de JSF, andere groepen binnen de elite zouden de vele honderden miljoenen euro´s liever op hun eigen boterham smeren. Dat maakt een discussie mogelijk in de media over de aankoop van de JSF, waarbij de vraag wat de bevolking het liefste zou willen doen met het geld overigens niet aan de orde komt Eén en ander heeft niets met de signatuur van de media te maken – links of rechts. Volgens het propagandamodel ondersteunen beide vleugels van het politieke spectrum dezelfde vooronderstellingen. Dit beperkt de opinies die geuit kunnen worden. Er kan verschil van mening zijn of het nu gaat om massavernietigingswapens of terrorisme, of juist om de ondersteuning van vrouwenrechten, democratie en vrijheid. De kern is dat wàt het beleid ook is, we het doen met de beste bedoelingen. Het kan mislukken, maar onze bedoelingen zijn altijd goed. Het gaat nooit om olie, macht of economisch gewin.

Herman en Chomsky voeren aan dat hun ideeën niet uit de lucht komen vallen. Er bestaat een lange intellectuele traditie waarin wordt beargumenteerd dat juist in een democratie, waarin je de bevolking niet meer kunt sturen door middel van geweld, het van het hoogste belang is om de bevolking te sturen door middel van propaganda, en de moderne variant daarvan, de public relations. Gewone mensen zijn nu eenmaal te beperkt en te stom om te begrijpen wat er gebeurt in de wereld en wat goed voor hen is. Daarom moet er gebruikt worden gemaakt van *necessary illusions*. Walter Lippman omschreef dit proces als de *manufacture of consent*.

Draagvlak

Twintig jaar geleden was Bolkestein, op dat moment minister van Defensie, zo onverstandig in debat te gaan met Chomsky. Bolkestein verdedigde de stelling dat er helemaal niets aan de hand is met de media, en dat het bij ons in het Westen prima is geregeld. Nadat Chomsky op overtuigende wijze de vloer met hem aanveegde, eindigde Bolkestein met de volgende woorden: "Professor Chomsky noemt het de manufacture of consent. Ik noem het de creation of consensus. In Holland noemen we dat draagvlak. Professor Chomsky noemt het bedrog, maar dat is het niet." De beelden van deze discussie zijn te zien in de schitterende documentaire Manufacturing Consent: Noam Chomsky and the Media, die overigens in 1993 werd geselecteerd voor het IDFA te Amster-

De vijf filters van het Propagandamodel:

1 | Eigendom
De media zijn grote bedrijven, of zijn onderdeel van een conglomeraat, met als belangrijkste doel het maken van winst.

2 | Advertenties
De belangrijkste bron van inkomsten van de media is niet de consumenten, maar de verkoop van advertenties. Het zijn de rijkste consumenten die het meeste opleveren. Oftewel er zijn mediabedrijven, die hun publiek verkopen aan andere enorme bedrijven. Het resultaat daarvan is een kijk op de wereld die voldoet aan de wensen van de kopers, verkopers en het product.

3 | Nieuwsbronnen
De belangrijkste bronnen die door journalisten worden geraadpleegd zijn te vinden bij de overheid en het bedrijfsleven. Journalisten klagen graag over de onbetrouwbaarheid en spin, maar ze richten zich toch nauwelijks op andere nieuwsbronnen. Het is namelijk een makkelijke manier om aan 'nieuws' te komen. En journalisten die te kritisch zijn, lopen het risico uitgesloten te worden.

4 | Flak
Het afkeurend reageren op niet gewenste verhalen in de media door middel van brieven, telefoontjes, petities, rechtszaken, vragen in de tweede kamer, en andere vormen van afkeuring, dreiging of straf. In tegenstelling tot de eerste drie filters, waar marktmechanismen aan ten grondslag liggen, gaat het bij flak om een georganiseerde en doelbewuste poging om de media te beïnvloeden.

5 | Anticommunistische ideologie als nationale religie en controle-mechanisme
Met de val van de Sovjet-Unie is de kracht hiervan geweken, maar de kern van deze filter is gelegen in het creëren van een irrationele angst: "als mensen bang zijn, accepteren ze het gezag." Tegenwoordig gaat het meer om drugs, terrorisme, Arabieren, misdaad, etc. Herman merkt op dat "het religieus geloof in de markt sinds de jaren negentig zo sterk is geïnternaliseerd binnen de journalistiek dat het eenzelfde ideologische rol vervult".

media

rhullen

dam. Om onduidelijke redenen is de documentaire uit de competitie gehaald en verbannen naar een achterafzaaltje. Aan de kwaliteit zal het niet hebben gelegen: Manufacturing Consent won tientallen prijzen op filmfestivals over de hele wereld. Dat Bolkestein dat jaar zitting had in de raad van aanbeveling van het IDFA zal ongetwijfeld een rol hebben gespeeld. Het ligt voor de hand dat in het vrije Westen waar het bedrijfsleven veel macht heeft, grote ondernemingen de media domineren en dat hun ideeën daarin de boventoon voeren. Uit opinieonderzoeken blijkt dat ook een meerderheid van de bevolking die mening is toegedaan: ze vinden de media te conformistisch, te veel onder de invloed van machtige mensen en organisaties, en zeker niet onafhankelijk. Belangrijk bewijs voor het functioneren van het propagandamodel vormt het onderzoek door Herman en Chomsky. Zij hebben keer op keer laten zien dat de media wel degelijk partij kiezen voor de elite, ondanks alle pretentie van onafhankelijkheid.

Beeldvorming

Hun belangrijkste methode van onderzoek is die van de 'paired examples'. Een analyse van de berichtgeving van twee vergelijkbare gebeurtenissen, die verschillen op één cruciaal punt, namelijk gesteund door 'ons,' of juist niet. Een uitstekend voorbeeld hiervan is het uitgebreide onderzoek naar de beeldvorming rond de oorlog in Joegoslavië door het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) naar aanleiding van de Srebrenica-affaire. In het rapport wordt geconcludeerd dat de Nederlandse media al vroeg in de schetsen, werden door de redacties in Nederland zwaar onder druk gezet, en uiteindelijk vervangen door collega's die meegaander waren.

Nederlandse media

Wie de illusie heeft dat het met de Nederlandse media anders gesteld is dan met de Amerikaanse, moet zich natuurlijk niet laten overtuigen door dit ene voorbeeld. Het mediaonderzoeksblad Extra! heeft drie jaar lang onderzoek gedaan naar het functioneren van de Nederlandse media. Naar aanleiding van de vele onderzoeken staat de conclusie dat ook de Nederlandse media grotendeels functioneren volgens de lijnen van het propagandamodel. De volgzaamheid nam in de aanloop van de oorlog in Irak zulke groteske vormen aan, dat letterlijk alle belangrijke Nederlandse media de Amerikaanse aanval ondersteunden. Uiteraard werd er af en toe wel uiting gegeven aan twijfel, maar van tegenstand of oppositie, zoals in de Belgische, Duitse en Engelse media, was geen enkele sprake. In Nederland was er louter begrip voor het Amerikaanse standpunt. Punt uit. Het dieptepunt was misschien wel de presentatie van minister Powell in de Veiligheidsraad een paar weken voor de oorlog. Terwijl de helft van de Nederlandse bevolking geen snars geloofde van alle verhalen over massavernietigingswapens en zich massaal deed gelden in anti-oorlogsdemonstraties, waren alle Nederlandse kranten (zonder één uitzondering) zeer te spreken over het "indrukwekkende optreden" van Powell met zijn "geheime bewijzen" (Trouw). De oorlog was nog geen week oud of foto's van

De enige twee (!) journalisten die deze tweedeling niet klakkeloos overnamen werden vervangen

oorlog een onderscheid maakten tussen de 'good guys' (de Kroaten en Moslims) en de 'bad guys' (de Serviërs) en dat de berichtgeving in de media in toenemende mate met dat beeld overeen kwam. Merk op dat deze tweedeling precies de lijn van de NAVO volgt, die daarbij de 'good guys' van wapens en steun voorzag. Alternatieve berichtgeving, bijvoorbeeld dat de 'good guys' zich ook te buiten gingen aan moord, doodslag, en etnische zuiveringen, kreeg in het begin nauwelijks aandacht , en uiteindelijk in het geheel niet meer. De enige twee (!) journalisten die deze tweedeling niet klakkeloos overnamen en probeerden om in hun berichtgeving vanuit Joegoslavië een genuanceerd beeld te

Amerikaanse soldaten met een baby op de arm sierden de voorpagina's. Achteraf, en heel langzaam, druppelt er wat door van de verschrikkingen die zich daar hebben afgespeeld en nog steeds afspelen. Maar veel is het niet, en dat is nog steeds het geval.

Op de website van Extra! (www.extra-media.nl) zijn nog veel meer voorbeelden te vinden van het optreden van de Nederlandse media. Helaas is Extra! in 2004, na drie jaar mediaonderzoek ter ziele gegaan. Geen advertenties, geen geld, weinig abonnees. Aan de Nederlandse media heeft het niet gelegen. Er is nog meer dan genoeg te onderzoeken.

Activisme en (zelf)organisatie

Naast zijn wetenschappelijke werk heeft Noam Chomsky ook altijd actief bijgedragen aan het vormen van tegenmacht. Om oppositie te voeren tegen overheden en bedrijfsleven is (zelf)organisatie van 'betrokken burgers' volgens Chomsky onontbeerlijk. Daarbij benadrukt hij dat het een zaak is van lange adem, zonder garantie op succes. Geen kwestie van blauwdrukken en dogma's, maar van gezond verstand en stug doorwerken.

Demonstratie tegen Oorlog Irak, Vancouver 2004.

Als het gaat om de ideologische richting waar je aan moet denken, is Chomsky ook verfrissend ondogmatisch en nuchter. Hij verwijst vaak positief naar de anarchistische traditie. Maar hij stelt ook dan de dogma's ter discussie en is – tot woede van veel hardcore anarchisten – niet te beroerd om te wijzen op ook meer sociaaldemocratische campagnes, of hervormingsgezinde regimes. Op de vraag of je bij de vorige verkiezingen in de VS op Obama zou moeten stemmen was zijn antwoord: "Als je in een swingstate woont (waar het dus om spant, red.) zou ik het zeker doen. Verder moet je er niet teveel van verwachten, wie er ook wint. Neus dicht en stemmen, zou ik zeggen, en daarna gewoon verder gaan met je dagelijkse politieke activiteiten". Als het gaat om de 'grote ideologieën' verwijst Chomsky, tot afgrijzen van veel journalisten en politici, naar de geschiedenis van sociale arbeidersstrijd en anarchisme, socialisme en marxisme. Allemaal politieke tradities van grote waarde, die ook gruwelijk misbruikt zijn. Wat er later mee uitgespookt is door Lenin en de Sovjet-Unie heeft "net zoveel met socialisme te maken als dat het democratisch was, wat ze ook nog claimden". Chomsky verwijst vaak naar de veelal vergeten Duitse schrijver, anarchosyndicalist en selfmade historicus Rudolf Rocker (1873-1958) die van grote invloed is geweest op Chomsky's denken. Rocker is met vele anderen belangrijk geweest in het opbouwen van een soort 'praktisch anarchisme', dat nu nog in de anarchosyndicalistische onderstroom teruggevonden kan worden. Rocker's meesterwerk Nationalisme en Cultuur werd in 1937 ook in Nederlandse vertaling uitgegeven en is ook nu nog meer dan waard om te lezen.

Citaat uit interview met Chomsky

De eerste 25 jaar na de Tweede Wereldoorlog worden vaak "Het Gouden Tijdperk van het Kapitalisme" genoemd. Er was een snelle groei, nooit eerder vertoond, noch in de periode ervoor noch daarna, en tot op zekere hoogte was er een gelijk verdeelde groei. In de VS, één van de minst egalitaire belangrijke landen, heeft de armste twintig procent in die periode meer geprofiteerd dan de rijkste twintig procent. Dat nam toe tot aan het begin van de jaren '70. Tegen die tijd kwam er een enorme reactie op gang om een einde te maken aan de democratie, die door elites wordt beschouwd, en terecht, als een groot gevaar. Zij begonnen het systeem, dat regeringen op aandringen van de bevolking de mogelijkheid bood tot het creëren van een verzorgingsstaat, te ondermijnen. De eerste stap werd gezet door het afschaffen van de controle op kapitaal, omdat men goed begreep dat dat de kern was op basis waarvan regeringen de ruimte hadden tot onafhankelijke besluitvorming. Het afschaffen van de controle op kapitaal en het vrij laten fluctueren van munteenheden heeft gezorgd voor een gigantische explosie van speculaties tegen munteenheden, en voor nog allerlei andere dingen.

Als je goed kijkt naar de neoliberale programma's, dan zie je dat ieder onderdeel is ontworpen om de democratie buitenspel te zetten. Dat geldt voor het afschaffen van de vaste munteenheden en de controle op kapitaalvlucht. Privatisering ondermijnt per definitie democratie. Want op die manier worden zaken uit de openbare arena gehaald. Wanneer je diensten in handen legt van het bedrijfsleven, dan kan een regering daar geen enkele invloed meer op uitoefenen. Dus als Duitsers zo iets zeggen, dan klopt dat wel, omdat het op die manier is ontworpen. Het systeem is zo ontworpen dat de staat de mogelijkheid verliest om onder de druk van de bevolking verandering door te voeren en alleen nog ontvankelijk is voor druk van de concentratie van private macht.

Vraag: Ik bedoel, het punt is dat je het nog steeds kunt terugdraaien?

Natuurlijk kan het worden teruggedraaid! Het kwam allemaal tot stand in 1945. Het is nou niet een bepaald radicale positie om te zeggen, laten we het Bretton Woods systeem weer instellen. Ik bedoel, niemand wenst het oude systeem weer geheel terug zoals het was, dat moge duidelijk zijn, maar het kan weer worden teruggedraaid. Het punt is dat het niet noodzakelijk is dat er bedrijven bestaan, net zo goed als dat met andere vormen van tirannie is

Citaat (uit Staat en Bedrijf (2005), een interview met Znet-Dld, www.globalinfo.nl/Achtergrond/chomsky-staat-en-bedrijf.html)

5 stellingen over populisme en de crisis van de representatieve democratie

"It's the democracy, stupid!"

Een spook waart door Europa: het spook van het populisme. Talloze debatten, artikelen in de media, op internet, en in wetenschappelijke bladen behandelen deze "nieuwe bedreiging van de democratie" [1]. Maar waarover hebben we het eigenlijk als we het over "populisme" hebben? Is dit wel een bruikbaar begrip voor linkse politiek? En dragen we hiermee wel de kritiek uit die noodzakelijk is voor een basisdemocratisch project? Aan de hand van vijf stellingen gaat dit artikel op een zzoektocht naar linkse begripsbepaling.

★ KRISS SOL

STELLING 1: Populisme is vooral wat het niet is

In zijn boek "On Populist Reason" maakt de politieke filosoof Ernesto Laclau een interessante observatie: populisme is een vaag concept, een fenomeen dat tot nog toe niet sluitend gedefinieerd is. Misschien raakt het feit dat het niet sluitend valt af te bakenen zelfs de kern van de zaak. Volgens Laclau is het een teken dat de term "populisme" niet verwijst naar een empirische werkelijkheid, maar vooral werkt als een "geuzenterm". Hij wordt gebruikt om tegenstanders te discrediteren. Een "populist" is iemand die we intellectueel en politiek niet serieus zouden moeten nemen. "Populisme" verwijst zodoende naar een stijl van politiek die niet serieus en niet democratisch zou zijn. Welnu.

STELLING 2: Politiek is populistisch

Volgens Laclau legt de vaagheid van uiteenlopende definities een hele andere rol bloot van het begrip "populisme". Het gaat niet om een afwijking van "gewone" democratische politiek, maar ligt eigenlijk daaraan ten grondslag. Anders gezegd, populisme is een van de basismechanismen van het politieke: politiek berust op tegenstellingen en conflict. Degene die hun tegenstander populistisch verklaren zijn dus vaak niet bereid om tegenstellingen te herkennen of conflicten uit te dragen. Vanuit een links perspectief is dit een probleem.

In "Hatred of Democracy" benadrukt de filosoof Rancière dat de elitaire opvatting van democratie de beheersing van sociale conflicten centraal stelt. Basisdemocratische opvattingen, oftewel de radicale uitbreiding van democratiseringsprocessen, worden daardoor meer en meer als probleem gezien. Nog sterker, Rancière laat zien hoe de uitbreiding van democratiseringsprocessen wordt neergezet als de eigenlijke bedreiging: de huidige hoeders van de democratie ontmaskert hij als de eigenlijke demcoratie-haters.

Het mechanisme dat hij beschrijft vinden we ook terug in het populisme-verwijt. Afwijkende meningen worden graag als "populistisch" bestempeld, zodat de politiek in bezit van de "experts" mag blijven. In de democratie van de experts is echt conflict ondenkbaar. De oplossing is immers een louter technische kwestie.

STELLING 3: Niks mis met populariseren: het is onderdeel van elk basisdemocratisch project

Wellicht is "populisme" dan ook gewoon het verkeerde woord voor wat we ter sprake willen brengen. Van Dale omschrijft populisme als "de neiging zich te richten naar de massa van de bevolking". Het begrip "populariseren" zit daar dicht tegenaan, maar legt er wel een andere nadruk op: iets populair maken. En linkse idealen en basisdemocratische praktijken willen we toch juist wel populair maken?

FOTO: FLATS!: FLICKR.COM/PEOPLE/70FLATS/

Door het populisme-verwijt is populariseren waarschijnlijk ook al een vies woord geworden. Maar het laat wel een belangrijk mechanisme zien van basisdemocratie: uiteraard kun je niet alleen met de strijd en je tegenstander bezig zijn. Alternatieve waarden en praktijken moeten ook uitgedragen en verspreid worden: de vergroting van een linkse basisdemocratische beweging. Dit proces zou je "populariseren" kunnen noemen. Rechts is daar best goed in op dit moment.

STELLING 4: Het probleem is niet populisme, maar autoritarisme, dogmatisme, en racisme

In het debat over de opkomst van het rechts-populisme in Europa wordt vaak het vermeende populisme van nieuwe rechtse partijen voorop gesteld [2]. Gezien de bezwaren van Laclau en Rancière mogen we ons echter afvragen of dat het eigenlijke probleem is. Vanuit een links perspectief is er weinig mis met Wilders's kritiek aan de parlementaire Haagse politiek. Dit wil echter niet zeggen dat er niets mis is met Wilders en de PVV. Hun remedie voor de geconstateerde problemen van de parlementaire politiek is immers hun eigen deelname in datzelfde spelletje. Dat is uiteraard weinig geloofwaardig. Links gaat in Nederland echter veel te vaak mee in de kritiek van Wilders als "populist".

Het eigenlijke probleem blijft daardoor vaak onbespreekbaar. Zijn kritiek op de politieke elite is onvolledig omdat hij er zelf deel van uit wil maken. En op dat punt zou links een ander antwoord moeten formuleren: een antwoord dat begint met de kritiek van autoritarisme, dogmatisme, en racisme. Dat zijn allen iinstrumenten van uitsluiting. Deze aspecten van de nieuwe rechtse partijen lijken mij het eigenlijke probleem te zijn, maar staan bepaald niet in het centrum van het debat. Misschien omdat de andere politieke partijen toch ook wel een beetje autoritair, dogmatisch en zelfs racistisch zijn? De manier waarop Wilders vasthoudt aan enkele simpele waarheden en probeert zijn racistisch beleid van bovenaf op te leggen, is in ieder geval wel verbijsterend.

STELLING 5: Een sluitend links antwoord beweegt zich buiten het parlement

Een sluitend links antwoord op de PVV en het "populismedebat" zou de kritiek op het parlement als on-plek voor democratische politiek moeten uitbouwen. Dit kan wederom niet zonder een perspectief te ontwikkelen voor buitenparlementaire machtsuitoefening. En hoe moet dat zonder een krachtige buitenparlementaire beweging? Juist hieraan mankeert het echter op dit moment. Het perspectief van linkse tegenbewegingen beweegt zich tot nog toe binnen verzet tegen nieuwe beleidsmaatregelen en met name bezuinigingen, de hoop op de val van het huidige kabinet, en op een nieuw (links?) kabinet als verlossing. Dit perspectief schiet fundamenteel tekort.

Misschien is voor een ander perspectief ook een ander begrip van populisme nodig. Daarvoor zijn de hierboven uiteengezette gedachtes hopelijk bruikbaar. Populisme duidt op een mechanisme dat ten grondslag ligt aan politiek: tegenstellingen benoemen en conflicten uitdragen. Het wordt tijd dat links in Nederland weer de maatschappelijke en politieke tegenstellingen formuleert waar het om zou moeten gaan. En dat de conflicten rondom deze tegenstellingen aan de basis worden uitgevochten om tegenmacht op te bouwen ten opzichten van de Haagse elite (waar de PVV al lang deel van uitmaakt).

Noten:

[1] Zie het weblog van een onderzoeksgroep aan de Universiteit van Amsterdam: www.bedreigdedemocratie.nl

[2] Zie bijvoorbeeld de analyse van Oudenampsen: http://www.flexmens.org/drupal/?q=Politiek_2.0

Oproep Jaarboek Kritiek

Uitnodiging: linkse alternatieven voor de crisis: Sinds 2008 verschijnt er jaarlijks een uitgave van Kritiek, een tijdschrift dat dient als platform voor discussie over linkse theorie en praktijk. Het laatste nummer stond in het teken van de opkomst van het rechts-populisme en het linkse antwoord daarop. Sindsdien is de economische crisis in het centrum van de politiek komen te staan. De crisis is echter niet slechts van economische aard, er is ook sprake van een ideologische crisis, vooral bij links. Wil links de politieke verlamming overwinnen en opnieuw het initiatief in handen nemen, dan zal zij dit probleem moeten aanpakken.

Daarom staat het thema 'crisis en nieuwe linkse strategieën' in het centrum van ons komende nummer. We willen linkse activisten, denkers en politici uitnodigen met ons mee te denken over de vraag hoe links de huidige economische crisis als uitgangspunt kan nemen voor het formuleren van een nieuw links verhaal, nieuwe utopieën en nieuwe idealen om voor te vechten. (lees meer op de website: jaarboekkritiek.blogspot.com)

CrisisKunst en CrisisCultuur

Alles gaat over de crisis tegenwoordig, de economische of existentiele, kijk maar...

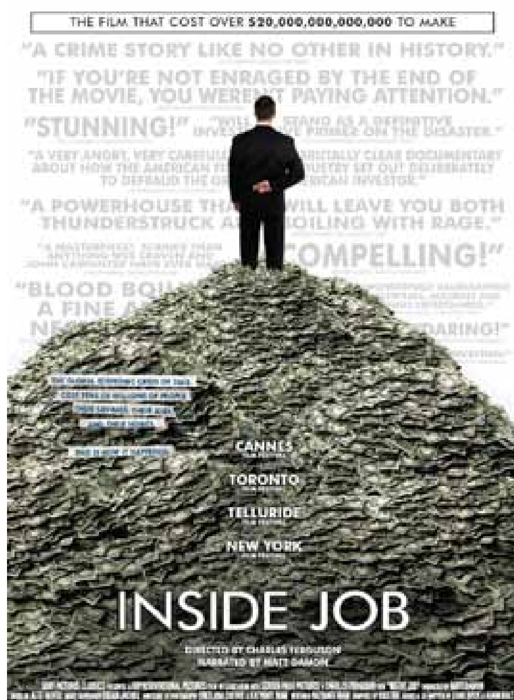
Films

THE INSIDE JOB
"Nobelprijs eh... Oscar voor documentaire naar The Inside Job, over, inderdaad... de crisis!"
Filmmaker Charles Ferguson begint zijn bedankpraatje met de opmerking dat er geen één bankier achter de tralies gezet is vanwege hun rol in de crisis

En ook Randy Newman viel in de prijzen, voor de muziek bij een tekenfilm. Bij ons was hij al gekroond voor liedjes als deze (fragment):

Great nations of Europe

The Great Nations of Europe
had gathered on the shore
they'd conquered what was
behind them and now they wanted more
so they looked to the mighty
ocean and took to the Western
sea

The great nations of Europe in
the 16th century

Hide your wives and daughters,
hide the groceries too
The great nations of Europe
comin' through

DOMINO EFFECT
Wij wachten ondertussen vol ongeduld op de aangekondigde film van Paula van der Oest, The Domino Effect
•www.imdb.com/title/tt1418380

WIN/WIN
De Beste (Nederlandse) film over de crisis is al in 2010 gemaakt en haast onopgemerkt weer uit de bioscoop verdwenen: win/win gaat dat zien, desnoods via de videotheek.

NEW KIDS TURBO
En de met afstand best bezochte Nederlandse film van afgelopen jaar (New Kids Turbo) was een en al crisis want de matjes van Maaskantje zijn allemaal werkloos en besluiten om dan maar nooit meer ergens voor te gaan betalen en dan gaat de rest van het dorp meedoen en op het laatste is er zelfs geen geld meer om de film af te maken en wordt het oorlog tegen iedereen en wordt Jodi Bernal afgemaakt.

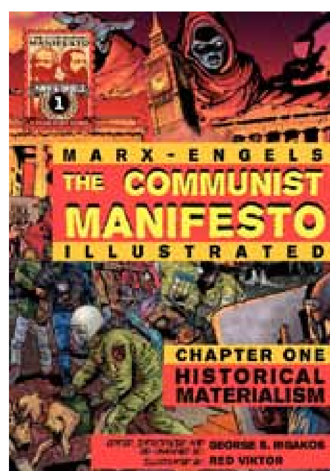
Literatuur

HET ONDIEPE:
DOMMER DOOR INTERNET?
Toen Nietzsche overstapte van handschrift naar typemachine werden zijn zinnen korter en zijn bewegingen stelliger. De komst van de plattegrond zorgde ervoor dat we op grote schaal getraind werden in 'conceptueel nadenken'. De uitvinding van de klok heeft ons de deterministische manier van denken gebracht die uiteindelijk uitmondde in de industriële revolutie. Elk van deze uitvindingen bracht niet alleen nieuwe capaciteiten met zich mee, maar ook een nieuwe manier van denken die vaak pas later goed zichtbaar werd. Het internet is de nieuwste in een reeks uitvindingen die ook wel de 'gereedschappen van het brein' genoemd worden. Nicholas Carr, auteur van het veelbesproken artikel 'Is google making us stupid?' en van The Big Switch, buigt zich nu over de vraag hoe het internet ons van binnenuit aan het veranderen is.
• www.mavenpublishing.nl

Meer papier

HET KAPITAAL
Er verschijnen de laatste tijd steeds meer stripversies van linkse klassiekers.
Zelfs Het Kapitaal (deel 1) is verstript. (EPO, 18,50) al is de recensent van De Rooie Rat niet overtuigd van het resultaat in zwart-wit.

KOMMUNISTISCH MANIFEST
Nu is er ook een stripversie van het Kommunistisch Manifest met echte superhelden. Zie hier een trailer:
• www.youtube.com/watch?v=lCnx96laCv0
De auteur legt uit waarom een stripversie verantwoord is: "This manifesto uses accessible imagery and popular art – what is a clearly identifiable hegemonic comic book style – to undermine accepted sensibilities. Alternative or oppositional politics often produce alternative or oppositional art which is not as readily accessible. While this oppositional art can indeed be very powerful and rich I wanted the look of the Manifesto instead to be like a commercial Marvel or DC comic book. Can you imagine if discussions of communism were as culturally embedded as Superman or Batman?"
Een oudere cartoonversie:
• www.youtube.com/watch?v=0KUl4yfABE4

En voor iedereen die het maar niets vind, een stripversie, is er een heruitgave van het echte werk:

HET KAPITAAL
Kritiek van de politieke economie
Karl Marx Uitgeverij Boom (in de afdeling filosofie!) 34,95
• www.uitgeverijboom.nl

Of integraal op internet:
• www.marxists.org/nederlands/marx-engels/1867/kapitaal

Populaire filmversie met uitleg van het kapitalisme:
kapitalism101.wordpress.com

COMMUNIST SUPERHEROES
• www.comicbookreligion.com/?Religion=Communist

CULTURAL ACTIVISM
Practices, Dilemmas, and Possibilities. Özden Firat, Begüm and Aylin Kuryel (Eds.) Amsterdam/New York, NY, 2011, 261 pp.
• www.rodopi.nl
(met medewerking van een of meer van uw redactieleden)

BLACK BLOC WHITE RIOT
Bernardine Dohrn (Foreword by) and AK Thompson
AK Press 17,95
• www.akpress.org/2010/items/blackblocwhiteriot

LEARNING FROM THE GROUND UP
Global Perspectives on Social Movements and Knowledge Production. Edited by Aziz Choudry and Dip Kapoor.
Palgrave Macmillan
• www.palgrave.com/products/title.aspx?pid=381166

En de Boston Review bespreekt vier apocalytische blockbusters over de crisis:
• www.bostonreview.net/BR36.1/kirshner.php

Bij deze:

SIMON JOHNSON AND JAMES KWAK
13 Bankers: The Wall Street Takeover and the Next Financial Meltdown. Vintage, $15.95 (paper).

A FAILURE OF CAPITALISM
The Crisis of '08 and the Descent into Depression. Richard A. Posner, Harvard University Press, $23.95 (cloth).

ECONOMICS: A CRASH COURSE IN THE FUTURE OF FINANCE
Nouriel Roubini and Stephen Mihm, Crisis Penguin Press, $27.95 (cloth).

FREEFALL: AMERICA, FREE MARKETS, AND THE SINKING OF THE WORLD ECONOMY
Joseph E. Stiglitz, W.W. Norton, $16.95 (paper).

En anders is er altijd nog, gewoon in Nederlandse vertaling, van uberhervormer Ha Joon Chang "23 dingen die ze je niet vertellen over het kapitalisme" (www.nieuw-amsterdam.nl)

Muziek

THE MACHINERY
De Nijmeegse band De Staat heeft een nieuwe plaat The Machinery. Wonderschoon uitgebracht en met nummers als Sweatshop
• www.destaat.net
Of dat nu over arbeid of yuppen gaat, lezen we wellicht in een volgende Klasse!

BANKROET JAZZ
En nu ook uit op DVD: Bankroet Jazz In het door de Eerste Wereldoorlog verwoeste Europa ontbrandt in een sloppenwijk van Berlijn een Dadaïstische revolutie door middel van jazzmuziek. De jazzrevolutie verspreidt zich over alle landen van Europa en stort met een waanzinnig financieel plan geheel Europa in een feestelijk bankroet.
• www.bankroetjazz.nl

You got some nerve, coming here
You stole it all, give it back
(Radiohead, Morning Mr. Magpie, The King Of Limbs)

Agenda

do 17 maart
AMP Arnhem, Eke (een van de bands van het benefiet)

za 19 maart
Amsterdam - 14:00 Landelijke demonstratie Stop racisme en uitsluiting!
• platformtegenvreemdelingenhaat.nl

zo 20 maart
Lezing voedselsouvereiniteit Den Haag
De Hagedis 20:00 (zie boven)
• supermacht.nl

di 22 maart
CREA (Amsterdam) over voedselcrisis en speculatie
zie pagina 3

do 24 maart
Rumor Festival Utrecht

do 24 - wo 30 maart
Den Haag Filmfestival Movies that Matter
Jaarlijks internationaal film- en debatfestival van Amnesty International

vrij 25 maart
Demonstratie Den Haag 13.00 Spuiplein
ONDERWIJS IS EEN RECHT
• onderwijsiseenrecht.nl

zo 27 maart
Eerste bijeenkomst overleg van basisgroepen, Utrecht, Parnassos 13-17.00
Zie elders op pagina

zo 27 maart
Festival Den Haag tegen discriminatie
• stichtinghindustani.nl

vrij 1 + za 2 april
Nijmegen, Amsterdam
Presentaties over de Chinese stakingsgolf van medio 2010 door AGA en Doorbraak
zie elders op deze pagina
• doorbraak.eu

za 23 april
Keten van lokale acties Stop kernenergie!
• stopkernenergie.nl

za 2 - ma 4 mei
Breeding ground for actions
Landbouw Actiekamp in Flevoland
aseed.net

vr 27 mei
Amsterdam, Jubileumconferentie 40 jaar Vereniging Milieudefensie
• milieudefensie.nl

mei
G8-kamp Dijon
• dissent-fr.eu

vrij 10 - ma 13 juni
Pinksterlanddagen Appelscha
• pinksterlanddagen.nl

Schijnheilig bedankt!

Het benefiet in Schijnheilig heeft ruim 1.000 euro opgeleverd, waarmee we dit nummer uitgegeven hebben. Dank dus, Schijnheilig, Mudbag, Denver, I& I, Eke, Nico, Peter en iedereen die meegeholpen heeft! En sterkte Schijnheilig met de juridische en andere strijd tegen het systeem!
• www.schijnheilig.org

Festivals

2DH5
Sinds zes jaar wordt er in november een 'festival' georganiseerd voor 'activisten en wereldverbeteraars' dat 2.Dh5 is getiteld (naar een verwoestende schaakzet, zie www.2dh5.nl). Afgelopen november werd het in Tilburg georganiseerd en er werden allerlei workshops, discussies en presentaties gehouden. Er zal dit jaar ook weer een vervolg komen.
Een van de voortbrengsels is een poging om een regelmatig 'overleg van basis- en actiegroepen' te organiseren. De eerste bijeenkomst, waar de achtergrond zal worden uiteengezet en voorbeelden uit het verleden en het huidige tenland worden getoond, is op 27 maart in Parnassos in de Kruisstraat 201 van 13:00 tot 17:00, te Utrecht.

PL-DAGEN
Een van de overblijfselen van de oude anarchistische beweging is kampeerterrein 'Tot Vrijheidsbezinning' in Appelscha. Die bestaat al sinds 1933 en met Pinksteren wordt daar elk jaar een politiek en cultureel programma georganiseerd dat honderden deelnemers trekt. Dit jaar valt Pinksteren, en dus de 'PL-dagen' van 10-13 juni. Klasse organiseert daar een workshop over 'Rocker, Goldman, Chomsky en het nut 'libertair communisme'.
• www.pinksterlanddagen.nl

Debat

CHINESE STAKINGSGOLF
Medio 2010 rolde er een stakingsgolf door de Chinese fabrieken, de meest wijdverbreide en militante uiting van China's binnenlandse arbeidsmigranten tot nu toe. Hun strijd schokte het Chinese regime en leidde tot een wereldwijd debat over het einde van het lage lonenmodel. Op dat model is China's groei tot "fabriek van de wereld" gebaseerd, een fabriek die Europa en andere regio's van goedkope

consumentenproducten voorziet. - Vrijdag 1 april om 20:00 uur in De Klinker, Van Broeckhuysenstraat 46, Nijmegen. - Zaterdag 2 april om 20:00 uur in de Anarchistische Bibliotheek, Eerste Schinkelstraat 14-16, Amsterdam (In Amsterdam is er vanaf 19:00 uur soep en een broodje).
Toegang gratis.

Boekwinkels & infocentra

DE ROOIE RAT
Oudegracht 65 Utrecht
• rooierat.nl

HET FORT VAN SJAKOO
Jodenbreestraat 24 Amsterdam
• sjakoo.nl

ROSA
Folkingedwarsstraat 16A
Groningen
• bookshoprosa.org

Websites

• devrije.nl
• indymedia.nl
• konfrontatie.nl
• globalinfo.nl
Kleintje Muurkrant:
• stelling.nl/kleintje
• aktieagenda.nl
• ourmediaindymedia.blogspot.com
• bataforum.nl

Organisaties

ANARCHISTISCHE GROEP AMSTERDAM
(AGA) Zaterdag Anarchistische Bibliotheek van 14.00 tot 18.00u 1e Schinkelstraat 14-16 A'dam
• agamsterdam.wordpress.com

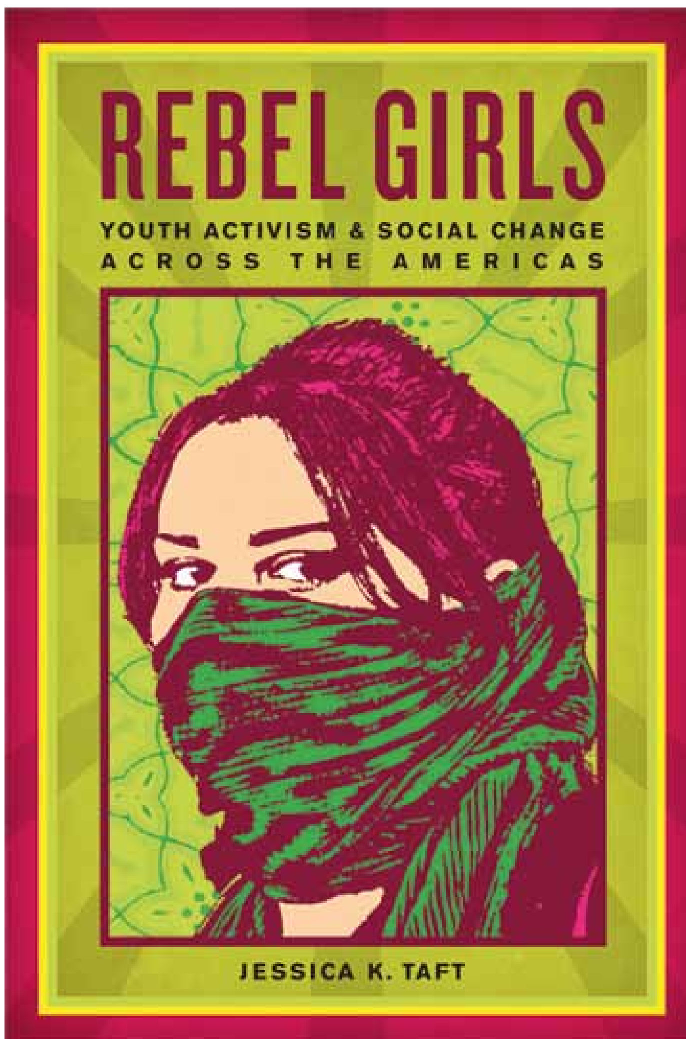
VRIJE BOND
• www.vrijebond.nl

NIEUW: ANARCHOSYNDICALISTISCHE BOND
• www.anarcho-syndicalisme.nl/wordpress/

OMSLAG
(werkplaats voor duurzame ontwikkeling)
Hoogstraat 301a in Eindhoven. (Bezoeken: bel dan eerst 040-2910295)
• omslag.nl

GRENZELOOS
• grenzeloos.org

DOORBRAAK
• doorbraak.eu

Klasse! wil je geld!

**Geef je geld weg! Of dat van een ander!
Stort al uw astronomische bedragen op gironummer 9554857 van 'Het Lab' in Amsterdam.
Benefieten voor en met ons organiseren is ook een goed idee!**

KRITISCHE STUDENTEN
• kritischestudenten.nl

Plekken voor vertier en revolutie

JOE'S GARAGE
Gevestigd op pretoriusstraat 43 in amsterdam
• joesgarage.nl

RESTAURANT DE HAGEDIS
Waldeck Pyrmontskade 116
Den Haag
• restauranthagedis.nl

EETCAFÉ WATER & BROOD EN PIRATENBAR.
Hellingweg 127, Den Haag
070-3997455

HUIZE SPOORLOOS,
Wilhelminastraat 33, Emmen
• huizespoorloos.org

OUDE RKZ
Emmastraat 15, Groningen
• www.orkz.net

HET BLIJVERTJE
3e Oosterparkstraat 44-88
Amsterdam
• slimblijven.nl

OCCI EN MKZ
Amstelveenseweg 134
Amsterdam (MKZ om de hoek)
• occii.org

ACU
Voorstraat 71, Utrecht
• acu.nl

KNOFLOOK
Havendijk 1, Den Bosch
• verenigingontspoord.org

GROTE BROEK. Nijmegen
• grotebroek.nl

DE MALLEMOERE
Oude Velperweg 36
• typewriterdistro.nl

